

The background of the entire page is a blue and white woven fabric pattern. A white grid is overlaid on the fabric, creating a subtle texture. The grid lines are thin and evenly spaced. The fabric pattern consists of irregular, organic shapes in shades of blue and white, resembling a traditional textile design.

det jag ser är du

en undersökning omkring människans inre
i vävda bilder

Stina Bergsten

Examensarbete Kandidatnivå, 22.5 hp

Textilkonst

Högskolan för Design och Konsthantverk, Göteborgs Universitet

2016

Handledare
Opponent
Examinator

Klara Berge
Ida-Lovisa Rudolfsson
Anna Tegeström Wolgers

“It is only with the heart that one can see rightly; what is essential is invisible to the eye.”

— Antoine de Saint-Exupéry, *The Little Prince* —

SAMMANFATTNING

Mitt arbete kretsar kring min fascination för människan, och mitt intresse för bilder och mönster. Det mänskliga seendet är en stark drivkraft för mig, och jag har i mitt examensarbete undersökt och utforskat människans relation till sin omvärld, sina medmänniskor, och mänskligheten i sig.

I vävda bilder har jag strävat efter att peka på den mänskliga benägenheten att se speglingar av sig själv i sin omgivning. Jag har haft som mål att väcka en fascination för människan och det mänskliga psyket hos dem som kommer i kontakt med verket, lik den jag själv känner. Förhoppningsvis kan jag även uppmärksamma dem på sitt eget inre, och sin egen blick.

NYCKELORD

människan, psyket, väv, bild, textil, mönster, mänskligt seende, speglingar

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	6
VILJAN & SYFTET	8
FRÅGESTÄLLNINGAR	15
GENOMFÖRANDET	16
12 februari	18
16 februari	19
26 februari	20
14 mars	22
21-23 mars	28
TANKAR	31
RESULTAT	34
KÄLLOR	36

INLEDNING

Mitt examensarbete vilar på min fascination för människan. Att försöka förstå komplexiteten i den mänskliga mentaliteten är något jag ständigt strävar efter, och det är ofta det mina textila arbeten kretsar omkring.

Hur vi människor ser på vår omgivning, och varför vi ser som vi gör, är en fundering som alltid funnits hos mig. Just det mänskliga *seendet* är en stor del av mitt intresse, och en stark drivkraft i mitt arbete; hur vi ser på vår omvärld, hur vi reagerar, och vad som händer inuti oss när vi möter allt det som är vår omgivning; människor, saker, platser, händelser – det fångslar mig. Hur vi relaterar till allt detta, med jaget som en ständig spegel och referensram.

En människas identitet och självbild bygger på en mängd olika faktorer, som alla spelar in i hur man fungerar som individ, och hur man ser på världen omkring sig. De erfarenheter och kunskaper man förvärvar genom livet, alla ens referensramar, påverkar det sätt man tolkar sin omvärld. De påverkar en människas seende, och ger en – enligt vad jag vill tro – en alldeles unik blick.

Vad jag menar är att jag tror att vi, när vi kommer i kontakt med något främmande, projicerar vår person på det för att hitta något bekant, något som ger mening.

Inom det textila fältet är det bilder och mönster som intresserar mig allra mest. Vad är en bild? Vad är ett mönster?

Jag arbetar med båda, försöker att befinna mig mitt emellan, i gränslandet. Jag vill knyta dem samman, eftersom de för mig i mångt och mycket är samma sak. Det ena kan bli det andra.

Det här är viktigt för mig, eftersom jag har samma inställning till konst och design. Det ena behöver inte vara separat från det andra. Jag vill arbeta med formgivning; formgivning som ett slags samlingsord för konst *och* design, som en beskrivning på ett arbetssätt som kan utmynna i både ock.

Jag vill arbeta med den mångfacetterade bilden; den som kan stå ensam men även bli något större. Som kan tala och berätta, bära ett budskap eller en önskan, men som även kan vila i sin utformning och fungera på andra sätt, som ett mer regelrätt mönster. Som en utsmyckning, på ett annat plan än den rena konsten.

Så, man kanske ska säga att detta för mig egentligen handlar om olika plan. Olika funktioner; som skiljer sig åt, men som ändå överlappar varandra. Konsten som sådan skulle kunna beskrivas som något mer unikt, något berättande på ett annat sätt, något som kanske har en djupare mening än enbart utsmyckning. Som bär på ett budskap.

Självklart finns det även berättande mönster, men jag vill som sagt röra mig däremellan, visa att det ena kan bli det andra. En bild kan bli ett mönster, och ett mönster är i grund och botten en bild. Den här oändliga utvecklingen, det mångbottnade, att visa två sidor av samma sak. Det fascinerar mig och driver mig i mitt arbete.

Jag har i mitt examensarbete utgått ifrån en psykologisk företeelse, tagit avstamp i ett mänskligt beteende — antropomorfism och pareidoli; människans benägenhet att läsa in bekanta motiv och mänskliga gestalter i obestämbara former och ting — och därifrån arbetat vidare med mina egna funderingar och tankar omkring ämnet. Den vetenskapliga grunden har banat väg för en mer filosofisk bild av valt område; arbetet är med andra ord främst grundat på mina egna funderingar och teorier.

VILJAN & SYFTET

Det mänskliga seendet fascinerar mig. Hur vi ser på vår omvärld, men beroende på vår person och våra erfarenheter, tolkar vi allting på vårt eget sätt.

En och samma bild kan visa ett oräkneligt antal motiv, helt beroende på vem som tittar.

På samma sätt fascinerar jag av människans fascination för sig själv. Alla dessa olika sätt vi manifesterar vår egen existens. Ta till exempel fabler; hur vi skapar berättelser med djur, men ger dem mänskliga egenskaper — de kan gå på två ben, prata och ha samma känslospänn och uttryck som oss människor.

Det här att applicera mänsklighet på vår omvärld har benämningen antropomorfism, och kommer från grekiskans *ánthrōpos* och *morphe*, vilket betyder *människa* och *form*; e.g. mänsklig form.¹ Ordet betyder att man ger exempelvis djur, föremål eller gudar mänsklig karaktär och mänskliga egenskaper; med andra ord *att tillskriva mänskliga egenskaper, på ickemänskliga ting*.²

Det finns olika sätt att se på den bakomliggande orsaken till det här beteendet, beroende på vilken disciplin man tillhör. Handlar det om vår överlevnad, eller handlar det kanske om ett sökande efter gemenskap och förståelse?

Den amerikanske skribenten och föreläsaren Michael Shermer, har bland annat diskuterat människans tendens att läsa in mönster och bekanta motiv i sin omgivning, och menar på att det främst handlar om överlevnad.

I en föreläsning, februari 2010 (TEDTalks), pratade han om just människans överlevnadsinstinkt i relation till den här företeelsen.³

Han har myntat begreppet *patternicity*, som han beskriver som "*the human tendency to find meaningful patterns in meaningless noise*".⁴ Han menar att hjärnan drivs av fäkt- eller fly-instinkten, och att det är på grund av det här som vårt seende, och psykets analys av detta, fungerar som det gör.

Det här har David Navon, en Israelisk författare och forskare, påpekat ända sedan 70-talet.

Man kan sammanfatta det genom ett av hans mer välkända citat: "*An old-time hominid would be liable to pay dearly, had s/he failed to recognize a pair of glowing dots in the bush at dark as the eyes of a predator, mistaking it for two fireflies*".⁵

1 <https://en.wikipedia.org/wiki/Anthropomorphism>

2 <http://www.merriam-webster.com/dictionary/anthropomorphic>

3 https://www.ted.com/talks/michael_shermer_the_pattern_behind_self_deception#t-836452

4 <http://www.michaelshermer.com/2009/06/agentcity/>

5 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2713437/>

Med andra ord, de gener där bäraren upptäckte rovdjuret förs vidare, medan (vad som skulle kallas) den svagare individens genuppsättning elimineras; bättre ett s.k. "falskt positiv" (överlevnad) än ett "falskt negativ" (död), som Michael Shermer uttrycker det.⁶

Inom den moderna psykologin, däremot, ser man på antropomorfism som ett sätt att förstå vårt undermedvetna, eller kanske snarare som ett verktyg för att förstå vår egen person genom att tolka vårt undermedvetna baserat på antropomorfiska handlingar.

Att försöka tyda det undermedvetna, den s.k. psykoanalysen, är en metod skapad av Sigmund Freud under början av 1900-talet; ett terapibaserat tillvägagångssätt för att behandla människor med olika psykiska svårigheter.⁷

Han menade att det mänskliga psyket är uppdelat i tre delar, det undermedvetna, det förmedvetna och det medvetna. Det medvetna — som enligt Freud endast uppgör ca 10 % av det mänskliga psyket — behandlar i korthet människans förmåga att vara fokuserad på nuet, samt människans egenskap att föreställa sig det som inte är, så att säga, på riktigt. Det förmedvetna behandlar relativt nya minnen, samt sådan information man använder i princip dagligen; exempelvis telefonnummer, rutiner o.dy.

Enligt Freud består människans psyke till ca 40 % av vårt undermedvetna. Det är här alla minnen lagras, alla erfarenheter man samlar på sig genom livet, och alla djupa känslor och sinnesstämningar som rotats sedan födseln.⁸ Sigmund Freud fokuserade främst på de eventuella traumorna en människa kan ha genomlidit, och hur detta skjuts undan djupt i dennes undermedvetna för individens eget bästa. Han trodde att man genom psykoanalys kunde nå information som psyket trängt bort och som kunde förklara en vuxen individs personlighet och beteende, och därigenom skapa den förändring som behövs för att hitta ett tillfrisknande för patienten.⁹

En annan metod man använt sig av inom psykologin är Rorschachtestet, ett s.k. kognitivt personlighetstest som innefattar en serie nonfigurativa bläckplumpar. Tanken med testet är att subjektet projicerar sitt undermedvetna på bilden, och att man därigenom kan analysera patientens person utifrån vad denne tycker att motivet föreställer. Det ger även en övergripande uppfattning om individens syn på sin omgivning, e.g. vad för sorts mening och betydelse dennes psyke projicerar på otydliga eller oförståeliga ting.¹⁰

6 <http://www.michaelshermer.com/2009/06/agentcity/>

7 <http://journalpsyche.org/understanding-the-human-mind/>

8 Ibid.

9 Ibid.

10 <http://www.bbc.com/news/magazine-18952667>

Det är i det här jag har tagit mitt avstamp.

Människan och bilden. Hur vi ser på bilder och former, vad vi tycker att otydliga eller nonfigurativa motiv föreställer, och på vilket sätt vi tolkar vår omvärld.

I mitt fokus på människan och bilden, övergår antropomorfismen i sin nära släkting *pareidoli*. Det är en benämning på människans tendens att, mer specifikt, läsa in *mänskliga former och ansikten* i bilder eller objekt som inte har något tydligt motiv, alternativt inte avser visa något motiv alls. Det innefattar även människans tendens att söka efter bekanta mönster eller dolda budskap, där inga egentligen existerar.¹¹

Ett exempel är molnformationer, där man helt plötsligt tycker sig se något bekant; kanske profilen av ett ansikte, en mänsklig gestalt eller dylikt.

Varför lockas vi att se speglingar av oss själva i obestämbara former och ting? Finns det något i den mänskliga naturen som letar efter en gemenskap, och varför?

I mitt arbete har jag inte undersökt den neuropsykologiska, och måhända mer vetenskapligt lagda, synvinkeln på det mänskliga medvetandet, utan fokuserat på det som är min främsta drivkraft: människans inre.

Det fascinerar mig att människor *vill* se människor. Att vi, måhända omedvetet, så gärna ger saker och ting mänskliga former och egenskaper. Att vi så gärna *vill* förstå, *vill* relatera.

Min personliga fascination för just ansikten är något som funnits hos mig hela mitt liv. Jag har alltid dragits till porträtt. Jag förundras över hur lite som krävs för att en människa ska signalera en viss typ av känsla eller sinnesstämning, hur lite som krävs för att ögat ska registrera ett ansikte.

Den konstnärliga värld jag sökt mig till i det här arbetet har främst varit porträttmåleri, något som ligger mig varmt om hjärtat.

Jag har tittat på finskan Helene Schjerfbeck (1862-1946), hennes livslånga projekt att måla självporträtt och hennes fantastiska förmåga att fånga det där subtila, den minimala detaljen, som förändrar en bild i grunden.

Jag har även sett på Alice Neel (1900-1984), en amerikansk konstnär som även hon ägnade sig åt porträttmåleri, dock kanske främst andra människors. Båda dessa konstnärer har skapat bilder jag aldrig får nog av, porträtt som jag kommer att fortsätta vända mig till.

11 <https://en.wikipedia.org/wiki/Pareidolia>

Jag inspireras även av den tyske konstnären Bernd Koberling (f. 1938) och hans nonfigurativa akvarellmålningar. Han har de senaste 30 åren återvänt till Island varje sommar, och tolkar essensen av naturen i sina bilder - vädret, atmosfären och floran. Med hans egna ord: "*I draw from nature but translate that which is seen and experienced into my own form language.*"¹²

Hans uttryck speglar på sätt och vis det jag vill fånga; den där otydligheten som man kan finna i allt som omger oss, som vi människor tolkar och gör begripligt för oss själva. Otydligheten som gömmer oändliga möjligheter. Även otydlighet som det tydliga; det som inte är konkret men som fångar just *essensen* av något.

Mitt examensarbete kretsar alltså kring människan, och det mänskliga seendet.

Vår tendens att läsa in bekanta objekt och motiv i obestämbara former i vår omgivning; att det förefaller vara något så djupt rotat i oss människor, och så återkommande i vår tolkning av omvärlden, är något jag finner otroligt fascinerande.

Min vilja har varit att arbeta med former på ett undersökande sätt som relaterar till individer och ansikten. Vad är det som gör att vi så gärna ser ansikten och mänskliga former omkring oss?¹³

Målet har varit att arbeta undersökande med bilder; att se bortom objekten, för att upptäcka formerna. Sträva efter att finna det tydliga i det otydliga.

12 <http://www.gsa.se/artists/bernd-koberling/>

13 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2713437/>

Helene Schjerfbeck
Self-portrait with silver background, 1915
Foto: Göteborgs Konstmuseum

Alice Neel
Hartley and Ginny, 1970
Foto: Nordiska Akvarellmuseet

Bernd Koberling
Blommande melankoli (6), 2008
Foto: Nordiska Akvarellmuseet

FRÅGESTÄLLNINGAR

Under arbetets gång har jag ställt mig själv många frågor, där vissa fortfarande inte har ett svar, och kanske till och med aldrig kommer att få ett. Vissa frågor har inga definitiva svar, och det är väl det som är tjusningen med konstnärligt skapande — att vända och vrida på något, i all oändlighet; att fortsätta att gräva där man står.

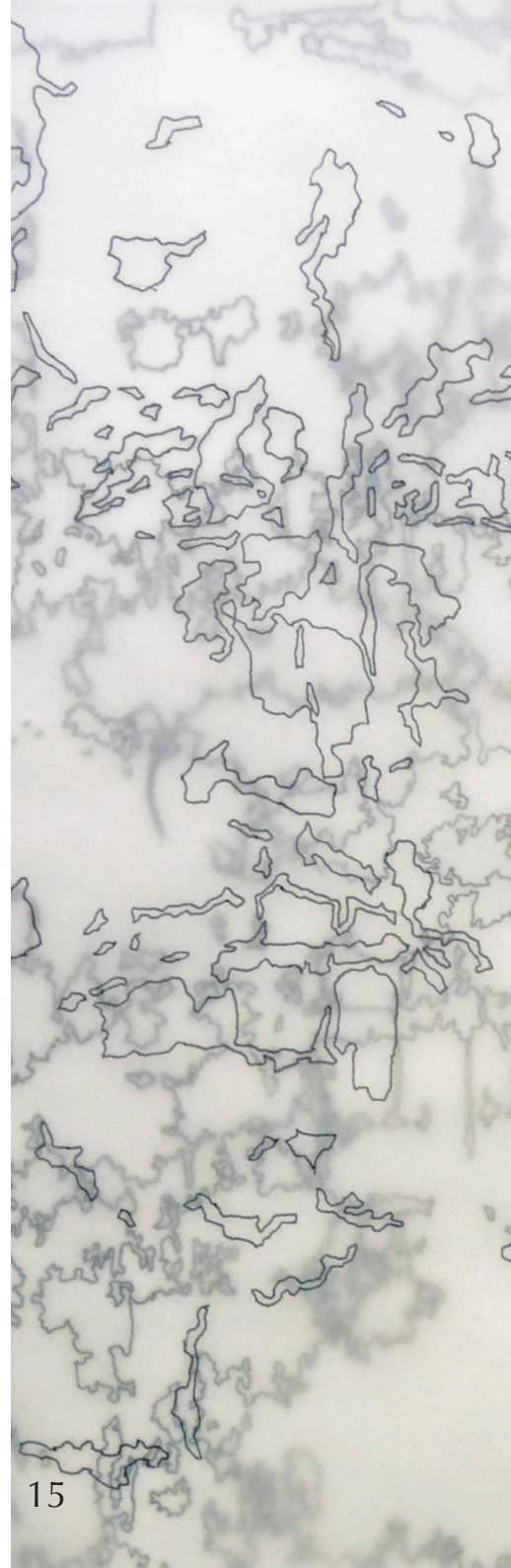
Vad är en bild? Vad är ett mönster?

Hur kan jag locka betraktaren att se former av individer och ansikten, utan att tvinga fram den uppfattningen?

Vad är det som gör att vi så gärna ser ansikten och mänskliga former omkring oss?

Varför lockas vi att se speglingar av oss själva, av människan?

Finns det något i den mänskliga naturen som letar efter en gemenskap, och varför?

GENOMFÖRANDET

Jag valde att väva i mitt examensarbete, då jag arbetat förberedande inför kandidaten under höstterminen. Jag ville även arbeta, vad jag vill kalla, slumpmässigt, eftersom min idé gick ut på att utforska en tendens hos oss människor; den att läsa in mänskliga figurer och former i obestämbara motiv.

Mitt arbete kretsade även kring människans inställning till, och reaktion på, sin omgivning, varför jag valde att utgå ifrån fotografi.

I det tidiga skedet i min process skissade jag utifrån fotografier jag tagit i min nära omgivning, här i Göteborg. Både i staden, liksom i mitt eget hem. Jag försökte att på något vis stänga av min blick, och fotografera utan att tänka, för att jag inte skulle påverka motiven medvetet. Vad ser jag i bilder av, så att säga, ingenting?

För att radera objekten i bilderna, och låta ögat fokusera på formerna använde jag mig av kalkerpapper för att dölja det uppenbara. Jag ville ta mig förbi objekten och platserna jag fotograferat, för att finna formerna däri.

Då jag arbetar främst med mönster ville jag jobba vidare med det, och fokusera mitt arbete på mönster och bilder för att få röra mig i just det där gränslandet som jag beskriver i inledningen. (s.6)

För att ta kontrollen ifrån mig själv ytterligare, valde jag att måla med pensel och pigmentfärg direkt på varpen (trådarna i vävstolen). Jag ville eliminera den jämna, platta yta som lätt blir när man trycker med ram, och låta penseln röra sig över trådar som lever sitt eget liv, som inte går att styra.

Jag fångades även av det sätt väven ger möjlighet att bygga sitt eget material. Hur man kan bädda in en bild, inuti väven, och genom olika tekniker påverka uttrycket.

Detalj fotografi på varpen, under målningsprocessen.
Man kan skymta schablonen under trådarna.

12 februari

Jag fotograferar. Vandrar planlöst genom staden, går i cirklar i min lägenhet, låter kameran styra.

Jag vill se utan att se. Locka betraktaren att se mänskliga former, peka på någon sorts längtan efter gemenskap och mening. Men samtidigt inte stänga ute det oväntade. Det är en svår balansgång.

Kommentar:

Det jag hela tiden vägt mellan är hur tydlig jag skulle vara i mitt arbete. Själva utgångspunkten handlar egentligen om människans inställning till sin omgivning, samt hjärnans fantastiska kreativitet – med andra ord människans förmåga att läsa in bekanta former och bilder i otydliga motiv.

Mitt främsta intresse i det här, är dock människan, på fler plan än ett. Det mänskliga seendet är en stark drivkraft för mig, lik det mänskliga psyket och vårt undermedvetnas roll i vårt medvetna liv. Men jag är även otroligt intresserad och fascinerad av människans inställning till sig själv, och till mänskligheten i stort. Hur vi relaterar till vår omvärld, och hur vi kanske söker förståelse eller gemenskap; vad är det som driver oss?

Mitt arbete handlade i det här skedet främst om att lura min egen blick, att inte titta på objekten och deras innebörd, utan att se på formerna.

Det var en långsam uppstart av projektet, beroende på olika anledningar. Vissa mer tekniskt konkreta, och vissa beroende på min egen osäkerhet.

Jag valde att ta snabba beslut, angående material och andra specifikationer omkring min väv för att kunna komma igång med själva vävningen så snabbt som möjligt. Då jag utgått ifrån mitt förberedade arbete, valde jag att arbeta vidare på samma linje med en varp i vit merceriserad bomull, och inslag i tunt entrådigt vitt lingarn.

Jag kände mig även ganska pressad till att bestämma hur pass lång varp jag skulle ha, eftersom processen att sätta upp väven är relativt tidskrävande. Man ska varpa, förskeda, dra på varpen i vävstolen, solva, skeda och slutligen knyta fram. Man får räkna med i alla fall två arbetsdagar, och då jag redan förlorat nästan en vecka arbetstid på grund av olika omständigheter ville jag sätta igång med förberedelserna snabbt.

Jag bestämde mig för att väven skulle ha en bredd på 130 cm, och varpade strax över fem meter för att ge mig själv lite spelrum för tester och dylikt.

16 februari

Jag tittar på mina 1170 trådar, min 520 centimeter långa varp som äntligen sitter i vävstolen. Trots min längtan efter den här dagen, känns det lustigt nog skrämmande att se det på plats. Det är nu det börjar.

Min plan är att arbeta fritt, följa mina impulser.

Att se förbi allt; bortom alla objekt, alla känslor, och alla lager. Jag vill liksom nå längre in i vetenskapen.

Jag vill vara omgiven av vetenskapen, ovetande.

Kommentar:

Mitt arbete skulle vara intuitivt, jag ville skapa en slags tolkningsfrihet i bilderna. Arbetet omkring det här ordet, tolkningsfrihet, har dock varit ett problem på många sätt. Det har till viss del bromsat min process, och skrämt mig för penseln och papperet. Särskilt som mitt inre kretsar kring människan, kring individer och ansikten. Att jag skulle försöka förhålla mig till det, samtidigt som jag skulle förhålla mig till ordet tolkningsfrihet, visade sig vara svårt.

Men jag har en inneboende önskan och en stark strävan efter att skapa, vad jag vill kalla, öppna bilder. Bilder som kan visa olika saker, som tillåter betraktaren att styras av sitt eget inre, och kanske till och med bli uppmärksam på sitt eget inre.

Och sen är det ju även så, att man som konstnärligt skolad har en stor kunskap kring vad det är att berätta i praktiskt skapande. Färg, form, komposition, och mycket mer, som man sätter samman eller plockar isär, för att berätta. Men jag vill använda den här kunskapen, den stora vetenskapen om hur man gör, och ta mig förbi det. Omges av vetenskapen, ovetande.

Jag vill gå så långt in i det att jag kan vända på det. Att komma hela varvet runt, skulle man kunna säga, och släppa in människorna att bli en del av berättandet.

Jag vill hitta en väg där en bild kan ha en inneboende förändring, att en bild kan visa det en människa behöver att den visar. Eller vill att den visar.

26 februari

Det går inte med vetenskapen, och inte utan intuitionen, men intuitionen fungerar inte utan vetenskapen och vetenskapen fungerar inte utan görandet.

Kommentar:

Jag ville stänga av min vetenskap omkring det ämne jag arbetade utifrån, pareidoli, för att kunna jobba intuitivt och obundet men det var svårt att lita på den intuitionen utan att kunna luta sig mot vetenskapen. Och som sagt; vetenskapen fungerar inte utan görandet.

Jag kunde egentligen inte vara säker på att det fanns något att hämta i det här, någon grund för mina funderingar omkring människan, utan att *göra*. Och jag kunde inte göra utan min intuition.

Fyra av de fotografier jag arbetade med i skissprocessen.

14 mars

Mitten.

Jag har insett att jag inte är en slumpmässig människa.

Jag sitter i vävstolen, och tittar. Det känns skrämmande att röra skytteln. Det känns så oåterkalleligt, och jag vågar inte. Allt som rör sig i mitt huvud är att 5,2 meter blivit 4,2 meter.

Och när jag sitter där och det enda jag kan tänka på är hur många meter tråd jag har kvar och hur rädd jag är för att röra vid den, inser jag att jag har kommit fram till den där punkten. Vägvalet.

Jag står med ett ben i slumpen och ett i det avsiktliga, valet mellan, s.k., manipulation eller ej. Nu måste jag välja.

Jag har eliminerat det medvetna valet i min skissprocess, tvingat mig själv att arbeta, så att säga, utan ett tydligt mål. Jag har försökt att arbeta intuitivt även i vävstolen, och det har tagit fullständigt stopp.

Jag måste räkna ut exakt hur jag ska göra, annars blir ingenting gjort.

Jag börjar mer och mer inse att själva vävandet inte är det viktiga. Inte ens väven i sig är särskilt viktig. Även om det varit något jag hela tiden tänkt, är det först nu det sjunker in. Bilden är det viktiga. Uttrycket den ger. Bilderna tillsammans, på varandra, bredvid varandra, i samklang. Eller total dissonans. Material och färgval är underställt min undersökning omkring det att människor söker efter speglingar av sig själva i sin omgivning. Min teori om den psykologiska företeelsen att vi människor söker en gemenskap, en förståelse, är grundstenen varpå mitt arbete vilar. Jag försöker att undvika riktning, i viljan att visa vägen. Öppna upp och tillåta, inom ramen jag satt upp.

Betraktarens upplevelse av verket är något jag måste sätta mig in i. Inte bara för betraktarens skull men också för mig själv. Bilderna och verket är trots allt ett eko av det som finns inom mig.

Kommentar:

I det här läget var det som att vävningen, och den glädje jag känner i hantverket, hade tagit överhanden gentemot mitt intresse för människan och bilden. Det var otroligt värdefullt att inse det helt fullt, och åter kunna lägga min energi på just bilden, och mina funderingar omkring människans psyke och hur vi fungerar.

Det inledande citatet i min examensrapport är taget ur boken *The Little Prince*, av Antoine de Saint-Exupéry.

"It is only with the heart that one can see rightly; what is essential is invisible to the eye."

Det är en räv som yttrar dessa ord, när han möter bokens huvudperson, den lille prinsen. Rävnen pratar mycket om människan, och vår relation till vår omvärld och våra medmänniskor.

Det är just precis det här som är kärnan i mitt arbete. Människans relation till sin omvärld och sina medmänniskor.

Kanske skulle man till och med kunna beskriva det så, att det handlar om människans relation till sin mänsklighet.

Boken, *The Little Prince*, inleds av en berättande röst, som återger en historia om hur hen i sin barndom ritat en bild av en boaorm som svält en hel elefant, men hur den här teckningen tolkades som en bild av en hatt av vuxna människor.

Kontentan av berättelsen fokuserar på den vuxna världens avsaknad av en kreativ tolkning och förståelse av omvärlden.

En kreativ tolkning och förståelse, som jag menar finns där, i oss alla, hela vårt liv. Och jag vill tro att den visar sig genom just detta mänskliga fenomen, att försöka tyda och förstå sin omgivning och därigenom projicera bilder på otydliga motiv; pareidoli. Vår hjärnas oavlatliga kreativa tolkning om vår omvärld. Det är den jag vill åt.

Jag vill med mitt arbete, försöka att medvetandegöra människorna kring detta. Jag vill och hoppas att bilderna någonstans kan väcka en förståelse och en fascination för människans inre, lik den fascination jag själv känner.

Jag blev tvungen att välja hur jag skulle gå vidare, hur mitt arbete skulle se ut den kommande månaden fram till examination. Jag valde därför att bestämma mig för ett slutresultat; jag återgick till min ursprungliga tanke om att väva något som gav möjligheten att bilderna skulle kunna påverka varandra och därigenom skapa en bild i bilden.

Utifrån den varp som återstod (4,2 m), räknade jag ut måtten så att jag skulle kunna väva fyra bilder, där de skulle hänga i grupper om två; 90 x 130 cm (HxB). I mina vävtester hade jag upptäckt ett sätt att väva så att den målade ytan nästan framstod som håll i textilien; inslagen var så pass glesa att varpen utgjorde den mesta ytan.

Detta gav en fin diskret transparens, som gjorde att motiven skulle kunna påverka varandra och att väven inte skulle ha någon definitiv fram- eller baksida.

Jag valde att gå vidare med de två fotografier jag återvänt till gång efter annan, och utvecklade skisserna något så att jag hade två till vardera foto. Eftersom tiden börjat bli knapp, valde jag även att skriva ut skisserna i full storlek och använda som regelrätta schabloner när jag målade på varpen.

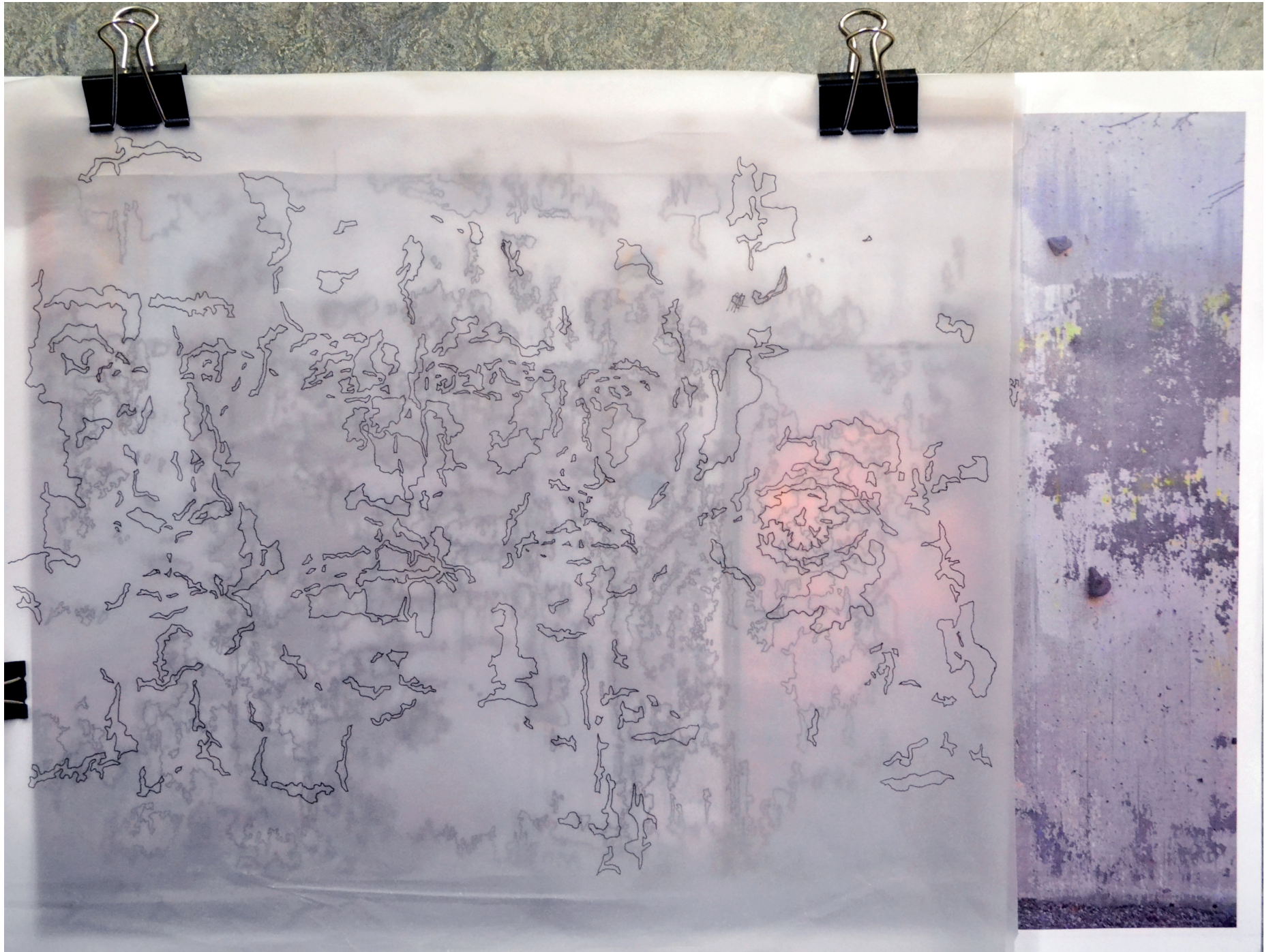
Jag blandade även till fyra olika blå kulörer, en till varje bild.

De två fotografier jag valde att gå vidare med i slutskedet.
Kommande tre sidor illustrerar hur jag gått tillväga i min skissprocess.

21-23 mars

Jag målar och väver, och målar och väver, och inser att jag helt underskattat tidsåtgången som krävs för att måla upp mina bilder på varpen. Den enda tanke som funnits i mig, har varit att den form jag valt att väva i går fort. Jag har lutat mig mot det när stressen tagit över.

Min hjärna vill kapitulera minst en gång om dagen, på grund av min egen flyktighet.

Kommentar:

Det här var förmodligen min största svårighet igenom hela arbetet, min flyktighet och min osäkerhet. Det var här jag riktigt försökte befästa min grund, min utgångspunkt, för att eliminera den osäkerhet som ibland kom över mig.

Någonstans var jag rädd för att tänka på slutresultatet, rädd för att den tanken skulle hindra mig i görandet. Detta trots att jag hade en otroligt tydlig genomförandeplan – utskrivna schabloner till väven, och färdigblandade färger; måla och väva. Jag hade dock inte förutsett att väldigt små detaljer i en bild i datorn, ändå blir ganska små detaljer i full storlek på papper. Och jag hade nog heller inte helt erkänt inför mig själv att tekniken att måla på trådar, kräver både tålamod och tid.

Jag har under hela arbetets gång oroat mig för resultatet. Resultatet är en viktig del för mig, även om jag ofta strävar bort från det. Kontrollen det har över mig kan skrämja mig och hindra mitt arbete. Men resultatet är viktigt, det är sådan jag är. Och min djupa fascination för människan, gör att jag vill kunna vara inuti andra människors huvuden och få se allt som pågår från insidan. Innanför alla dessa skal.

För jag vet vad jag ser. Jag vet precis vad jag har skapat, bilden har funnits där i mitt huvud från början till slut.

Men vad ser människorna?

Jag skulle vilja se mina bilder genom någon annans ögon, och omges av dennes reaktion, dennes inre tillstånd.

Min fascination för människan, och kanske i synnerhet det mänskliga psyket, är som sagt det som driver mig.

Så jag vill veta vad betraktaren tänker och känner och ser. Hela tiden, hela vägen. Från början till slut.

Jag hade även valt att skissa fram två "medvetna" skisser; skisser där jag alltså sett på formerna med ett medvetet öga för att se vad jag såg i bilden. Såg jag ansikten? Mänskliga gestalter? Eller fanns där ingenting?

Formerna trädde fram mer och mer ju längre jag höll på, och resulterade i att en bild i varje grupp är medvetet skapad utifrån mitt intresse för människan. Den visar människan, såsom människan framstod för mig i bilden.

Detaljbild på målningen av varpen.

Detalj fotografi på vävprocessen.
Överst: målad varp
Underst: målad och vävd

TANKAR

Mitt examensarbete har i mångt och mycket varit en överraskning för mig själv, och inneburit en kontinuerlig reflektion och analys av det jag jobbat med. Inledningsvis hade jag en ambition att arbeta bortom min egen kontroll, låta slumpen styra, så att säga; följa mina impulser och min intuition.

Vid mitten av projektet tog det helt stopp för mig, jag hade stagnerat totalt. Jag insåg att arbetsformen inte passar den person jag är, och jag erkände äntligen för mig själv att jag måste ha kontroll över vad som sker i mitt skapande — jag planerar egentligen hela min arbetsprocess väldigt snabbt, men har alltid ifrågasatt den för att man "ska" experimentera. Och det är inte förrän nu jag inser att det sätt jag arbetar på, är en form av experimenterande. Trots att jag måhända har en tydlig bild av vad som ska göras och hur det kommer att sluta, kan man aldrig förutse vad som kommer att hända i en skapandeprocess.

Eftersom jag envisats med att stanna kvar i det okontrollerade arbetssättet, tappade jag en massa arbetsdagar. Jag förlorade värdefull tid som jag hade kunnat använda till att utveckla mina skisser tidigare och därigenom kommit igång med vävningen snabbare. Den period jag spenderade i vävstolen utan direkt mål och riktning, gav mig dock många insikter. Inte bara om mig själv, men även omkring det ämne jag arbetat utifrån.

Jag fick tid att verkligen tänka och fundera omkring människan; exakt vad det är jag finner så intressant med vår varelse, varför hjärnan fångslar mig, och jag kunde verkligen landa i att det mänskliga seendet är en oerhört viktig del av mitt intresse och mitt arbete.

Betraktarens upplevelse är viktig. För mig är det viktigt att ha en kommunikation med den som möter mitt verk.

Måhända för att jag delvis är skolad inom designfältet, och att man där har ett mycket uppmärksamt öga mot konsumenten och marknaden. Måhända beror den här önskan på mig, och min personliga läggning. Jag tror mest på det sistnämnda. Jag vill känna mig förstådd, jag vill nå fram, beröra. Jag vill försöka vara betraktaren, för att försäkra mig om att någon annan ser det jag ser, eller så att jag kan få se det någon annan ser.

Under hela perioden jag har jobbat med projektet har rädslan funnits där, att det skulle resultera i, så att säga, ingenting. Att min poäng, min önskan om att visa på det mänskliga behovet av förståelse och sammanhang — en teori jag själv utformat — skulle gå förlorad.

Jag har pendlat fram och tillbaka i mina funderingar omkring hur pass tydlig jag skulle vara, hur tydlig riktning jag skulle ha i bilderna. För å ena sidan har mitt projekt handlat om den mänskliga hjärnans kreativitet, och att hitta en mångsidighet för att eventuellt uppmärksamma betraktaren på sitt seende och sitt inre; å andra sidan, däremot, har jag strävat mot att peka på en specifikt mänsklig tendens, den att se just mänskliga gestalter och ansikten i otydliga motiv. Anledningen till detta har jag kommit fram till beror på att det är det som finns i mig. Det är det jag finner så oerhört intressant; människan och det mänskliga psyket; och det är något jag på sätt och vis alltid vill visa.

På samma sätt som mitt skapande ständigt kretsar kring mönster och bilder, genomsyrar *människan* mitt arbete. Men en tanke som ständigt återkommit till mig, är att jag inte kan styra andra människor. Jag kan styra mina bilder, mitt uttryck, det sätt jag hanterar färgen och väven. Men jag kan inte styra på vilket sätt betraktaren kommer att se på mitt verk.

Efter vad jag har förstått så finns den mänskliga benägenheten att se gestalter och ansikten i ting omkring oss, mer eller mindre rotat i oss alla. Men beroende på vem man är — var man kommer ifrån, vilka erfarenheter och kunskaper man bär med sig; vilka referensramar man har — beroende på alla dessa olika faktorer, så kommer ingen att se på verket på exakt samma sätt.

Det är även intressant att se, såhär på slutet, hur jag gått hela varvet runt och på ett vis kommit tillbaka till där jag började.

Min inledande idé var att väva något som kunde hängas i lager, dvs att använda mig av bilder som genom transparens och ljus kunde påverka varandra. Att bestämma ett mått som alla bilder skulle ha, så att de var lika stora och slutresultatet därigenom skulle bli symmetriskt. Sedan förlorade jag mig i vävningen, och andra idéer kom till mig; idéer som inte egentligen hörde samman med det jag var intresserad av och ville göra.

I stunden kändes det intuitiva, obundna arbets sättet frigörande. Jag trodde aldrig att jag skulle känna mig låst av det, men jag blev tvungen att lägga om min strategi då jag stagnerade totalt och bara kände mig bakbunden av min metod. Jag har insett att det inte går att stänga ute det oväntade. Även om man skulle genomföra ett arbete där man har kontroll från början till slut, kan man ändå inte komma ifrån att (vad jag i brist på bättre ord kallar) slumpen på något vis finns inbäddad i betraktaren. Jag kan inte styra vad betraktaren tänker, känner och läser in i mitt verk. Jag vet vad jag ser. Jag vet vad jag har skissat fram och vad jag vävt. Men jag kan aldrig garantera att någon annan kommer att se samma sak. Jag kan egentligen inte garantera att någon annan kommer att se något alls, annat än precis det mönster färgen uppgör. Men det är en del av tjusningen. Hade jag haft tiden hade jag velat genomföra tester på olika människor, för att verkligen försöka hitta mer definitiva svar. Varför är vi människor så benägna att se mänskliga former eller skapa mönster i otydliga motiv? Jag vet inte. Men jag vill tro att det beror på en önskan om gemenskap, igenkänning och förståelse. För som jag skrev tidigare, det är viktigt för mig att känna mig förstådd. Och är det inte det för de allra flesta? Någonstans vill jag alltid arbeta större än mig själv, jag vill veta vad *andra* personer tycker, vad *andra* ser och vad som sker inuti *andra* människor. Det hör till min fascination för människan, min önskan om att få se saker och ting genom någon annans ögon. Jag vet vad jag ser, men vad ser människorna? Vi tittar på samma sak, men ser vi samma sak?

Någonstans känner jag ändå att jag lyckats balansera mellan det avsiktliga och det oväntade, trots min eviga rädsla för att trilla över för mycket på ena eller andra sidan. Jag känner att jag använde mig av en bra teknik för att arbeta slumpmässigt i skissfasen av projektet, och när jag sedan valde att planera min tid och mitt utförande ner till minsta detalj, kunde jag ändå inte komma ifrån slumpens inverkan på mitt skapande; tack vare de val jag gjort omkring mitt tillvägagångssätt i arbetet med bilderna. Att jag valde att måla på varpen medförde automatiskt att kontrollen togs ifrån mig. Jag kunde inte kontrollera hur trådarna rörde sig, eller om färgen spreds ut jämnt över ytan.

Även den vävtäthet jag valt innebar att väven kom att leva sitt eget liv. När jag var klar, och tog ner den ur vävstolen, insåg jag med en gång att alla försök att hålla trådarna raka och fina skulle vara förgäves. Den glesa kvalitet jag vävt kunde jag kontrollera bara till en viss gräns.

Jag kämpade med trådarna, när väven låg på bordet. De flyttade sig och blev sneda. Mellanrummen blev ojämna. Och allt jag kunde göra var att låta det ske.

Min ambition har varit att skapa något jag kallar öppna bilder. Bilder inuti bilder, lager och skikt. Jag vill ge en frihet till dem som kommer i kontakt med mitt verk, skapa ett slags uppmuntrande att låta hjärnan vara sitt kreativa jag.

Att skapa en ram, som kan omformas av den som ser, av betraktaren. Skapa något som kan föreställa det en människa vill eller behöver att det föreställer.

Jag vill erbjuda något som kan formas efter individens vilja, men samtidigt försöka att skapa ett eko av mig själv i människor runt omkring mig. Väcka samma engagemang, samma fascination, som finns inom mig inför människan, det mänskliga psyket och vårt inre landskap.

Ett annat mål har för mig varit att erbjuda möjligheten att något kan bli något annat, visa på skiftningarna som vi omges av och som ständigt pågår inom oss. Och i det får jag lita på människans förmåga att se, hjärnans förmåga att analysera och sortera. Jag får förlita mig på det faktum att vi alla är olika, att ingen är exakt likadan, men att vi alla har egenskapen att läsa in former och gestalter i bilder med otydligt motiv — om man ska lita på den forskning och de teorier som finns. För min del tror jag helt och fullt på den fantastiska kreativitet som finns i oss, människans förmåga att tolka och omforma och skapa.

Jag känner även att jag nådde den punkt i formgivning som jag sökte; ett arbete som landade mellan konst och design, med möjligheter att utvecklas inom båda dessa områden. I nuläget ser jag på mitt arbete som ett konstverk — ett unikt exemplar — men jag vet att jag vill arbeta vidare med mina bilder, för se vad som händer med dem om man skulle sätta in dem i ett annat sammanhang.

Jag vill även tro att jag nått fram till min önskan om att finna det tydliga i det otydliga, och skapat bilder som kan förändras och som kan visa en mängd olika saker. Som kan bli det betraktaren behöver att det är.

Helbild på verket, två vävar sammansatta till en.

Detaljbilder på väven, visar vävstruktur och den dubbla sammansättningen.

KÄLLOR, TEXT

Inledande citat, sida 3:

de Saint-Exupéry, Antoine (1943)

The Little Prince

Harcourt Brace Jovanovich; New York

Antropomorfism, Merriam-Webster's Learner's Dictionary [websida], 2016 (ed. okänd)

<http://www.merriam-webster.com/dictionary/anthropomorphic>

Lokaliserat på World Wide Web, 5 juni 2016.

Antropomorfism, Wikipedia [websida], 2016 (ed. okänd)

<https://en.wikipedia.org/wiki/Anthropomorphism>

Lokaliserat på World Wide Web, 5 juni 2016.

Shermer, M. TEDTalk [websida], filmat februari 2010

https://www.ted.com/talks/michael_shermer_the_pattern_behind_self_deception#t-836452

Lokaliserat på World Wide Web, 29 mars 2016.

Shermer, M., *Scientific American* — *Agenticity* [websida], 2009

<http://www.michaelshermer.com/2009/06/agenticity/>

Lokaliserat på World Wide Web, 7 juni 2016.

Hadjikhani, N.; Kveraga, K.; Naik, P.; Ahlfors, S. P., 'Early (N170) activation of face-specific cortex by face-like objects'

Neuroreport, 2009 Mar 4; vol. 20(4): p. 403–407

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2713437/>

Lokaliserat på World Wide Web, 7 juni 2016.

Freud's Model of the Human Mind, *Journal Psyche* [websida], 2015

<http://journalpsyche.org/understanding-the-human-mind/>

Lokaliserat på World Wide Web, 7 juni 2016.

Dr. Dreyton, M., 'What's behind the Rorschach inkblot test?', *BBC News Magazine*, 2012

<http://www.bbc.com/news/magazine-18952667>

Lokaliserat på World Wide Web, 7 juni 2016.

Pareidoli, Wikipedia [websida], 2016 (ed. okänd)

<https://en.wikipedia.org/wiki/Pareidolia>

Lokaliserat på World Wide Web, 8 juni 2016.

Artists > Bernd Koberling, Galleri Andersson/Sandström [websida], 2010 (ed. okänd)

<http://www.gsa.se/artists/bernd-koberling/>

Lokaliserat på World Wide Web, 9 juni 2016.

KÄLLOR, BILDER

Sida 12, Helene Schjerfbeck

Self-portrait with silver background, 1915

http://goteborg.se/wps/wcm/connect/d9e1e600492dd0ec8b07bbf04c07b4f0/HS-SjalvportrattMedSilverfond1915_+NY.jpg?MOD=AJPE-RES&CACHEID=d9e1e600492dd0ec8b07bbf04c07b4f0

Lokaliserat på World Wide Web 12 juni 2016

Sida 13, Alice Neel

Hartley and Ginny, 1970

http://akvarellmuseet.org/sites/default/files/styles/large/public/media/alice_neel_ginny_and_hartley_1970.jpg?itok=dwZ7bOPk

Lokaliserat på World Wide Web 11 juni 2016

Sida 14, Bernd Koberling

Blommande Melankoli (6), 2008

http://akvarellmuseet.org/sites/default/files/media/bernd_koberling.jpg

Lokaliserat på World Wide Web 11 juni 2016

Övriga bilder är privata.

Tack Klara, för din ovärderliga handledning och ditt enorma tålamod.